זון אויפגאנג — 7.48.
זון אונטערגאנג — 5.38.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
• דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
אממייסטן קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published
DAILY

Vol. 21, No. 30. Winnipeg, Wed. Feb. 11, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מיטוואך, כ׳ שבט, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
FEB 16 1931
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

זיצונג פון ניי-דערוויילטער אסיפת הנבחרים געעפנט

ארבעטער פארשטייער פארלאנגט אונטערהאנדלונגען מיט א״אבער און פארטיידיקט פארהאנדלונגען מיט בריטישער רעגירונג. — רעוויזיאניסטן זאגן זיך אָפּ פון באטייליקן זיך אין פרעזידיום, וואו אסיפת־הנבחרים וועט ניט נעמען שטעלונג קעגן פארהאנדלונגען

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

ירושלים, פעב. 11 (איטא).— די ערשטע זיצונג פון דער ניי־דערוויילטער אסיפת הנבחרים האט זיך דא געעפנט לעצטע נאכט אין דער אנוועזנהייט פון 68 פון די 71 דערוויילטע מיטגלידער.

דר. ארלאזאראָוו, פון דער ארבעטער פארטיי, האט געהאלטן די עפענונגס רעדע, שילדערנדיק די עקאָנאָמישע און די פּאָליטישע לאגע פון׳ם פּאלעסטינער אידנטום. ער האט אין זיין רעדע פארטיידיקט די פארהאנדלונגען וואס ווערן אנגעפירט צווישן דער אידישער אגענטור און דער בריטישער רעגירונג, און ער האט געפאָדערט אונטערהאנדלונגען מיט דאראבער, כאטש די פראגע פון די אידישע דעלט אין ארץ־ישראל דארפן ניט זיין אפן פאר דיסקוסיעס.

פנחס רוטנבערג איז ניט געקומען צו דער זיצונג. ער האט צוגעשיקט א באגריסונג אין וועלכער ער זאגט, אז די דיזארגאניזאציע אין דער אידישער גרעסטער שונא אין איצטיקן זייער קריטישן מאמענט, און ער באטאנט, אז די דערלייזונג פון׳ם אידישן ישוב ליגט אין זיינע איינענע הענט

אין׳ם פּרעזידיום פון דער פראזאמלונג זיינען דערוויילט געווארן: בן־גריון, אליעזר קאפלאן, יוסף שיחס, בן־ציון מאסינסאן, רבי אסטראָווסקי און רבי כהן, א תימע׳ער פארטרעטער.

די רעוויזיאניסטישע פראקציע האט זיך אפגעזאגט פון׳ם פלאץ באשטימט פאר איר אינ׳ם פּרעזידיום. זיי זאגן, אז די שטעלונג פון דער אסיפת הנבחרים צו די פארהאנדלונגען מיט דער בריטישער רעגירונג, צו דער פראגע פון דער לעגיסלאטור און צו סימפּסאָנס אנטוויקלונגס פּלאן ״וואס איז באשטימט צו בויען א היימלאנד פאר די אראבער״, — אז די שטעלונג צו אט די פראגן וועט באשטימען, צי זיי, די רעוויזיאניסטן, זאלן זיך באטייליקן אין דער אסיפת הנבחרים און אין דעם וועד־לאומי.

אן אראביש אידישע ״רונדער טיש״ קאָנפערענץ און אדמיניסטראטיווע ענדערונגען וואס זאלן פארזיכערן פאר די אידן גלייכע באטייליקונג אין דער רעגירונג, — דאס וועלן ווארשיינלאך זיין די הויפּט פאָדערונגען פון דער אסיפת הנבחרים, אויב נאר די ארבעטער מערהייט געווינט קעגן דער אפּזאגיע פון די רעוויזיאניסטן

די הסתדרות האט דא נעכטן פארעפנט לאכט די רעזאָלוציעס פון איר קאנפערענץ וואס הייסן גוט די פארהאנדלונגען מיט דער בריטישער רעגירונג און וואס פאדערן אז דער ישוב זאל זיך באטייליקן אין דער פּאָליטישער קאמיסיע פון דער אנענטור. די רעזאָלוציעס פארלאנגען אויף א ״רונד־דער טיש״ קאָנפערענץ מיט די אראבער און גרעסערע אחריות פאר די פּאלעסטינער איינוואוינער אין דער רעגירונג, אבער זיי טרעטן ארויס קעגן דער רעגירונגס פּראָיעקט פון א לעגיסלאטור, וואו די אראבער וועלן מאיאָריזירן די אידן.

דער ניט־געקרוינטער אינדישער קעניג

מאהאטמא גאנדי, דער ניט געקרוינטער ״קעניג״ פון אינדיע, אן וועמעס ווארט עס הייגנט אָפּ קריג אדער פרידן אין אינדיע, ווי ער זעט אויס לויט איינעם פון זיינע לעצטע בילדער, נאך זיין באפרייאונג פון געפענגנוש.

—(::)—

דזשאָינט ווערט רעאָרגאניזירט

ניו־יארק, פעב. 11 (איטא).— די אמעריקאנער דזשאָינט דיסטריביושאָן קאָמיטעט וועט רעאָרגאניזירט ווערן אויף ברייטערע און מער דעמאָקראטישע יסודות. זי וועט רע־אינקאָרפּאָרירט ווערן אונטער א נייעם שטאטער, וואס וועט פארזארגן א ברייטערע און מער רעפּרעזענטאטיווע פארטרעטערשאפט. דער נאציאָנאלער ראט וועט עזזאמען געשטעלט ווערן פון אידישע טיילן פון די פאראייניקטע שטאטן און קאנאדע.

—(::)—

פרעזידענט סמעטאנא פאר העברייאיש אין די אידישע שולן

קאוונע, פעב. 11 (איטא). — דער געזעץ ארויסגעגעבן פון דער ליטווישער רעגירונג, אז קיין ניט־בירגער זאל ניט טארן אנגענען קיין באשעפטיקונג אן א רעגירונגס דערלויבעניש פון יאנואר 1טן, 1932, אז, דארף ניט באומרואיקן די אידישע באפעלקערונג. ווייל די רעגירונג האט ניט בדעה צו שעדיקן וועלכן ס׳איז טייל פון דער באפעלקערונג. — האט פרעזידענט סמעטאנא פארזיכערט דעם פארשטייער פון ״איטא״ אין אן אינטערוויו.

פרעזידענט סמעטאנא האט אינ׳ם שמור אויף ארויסגעזאגט זיך צו גונסטן פון דעם געברויך פון העברייאיש אנשטאט אידיש אין די אידישע שולן אין ליטע.

וויץ פאר עקספּאָרט אין פיר ניט־אייראָפּייאישע לענדער איז מיט 100 מיליאָן בושל מער ווי לעצטן יאָר

וואשינגטאן, פעב. 11. — די פאראייניקטע שטאטן, קאנאדע, ארגענטינע און אוסטראליע האבן צוזאמען געהאט 100 מיליאן בושל מער ווייץ פאר עקספּאָרט דעם 1טן יאנוואר, דאס יאר, ווי מיט א יאר צוריק. לויט אן אפּשאצונג פון דעם רעגירונגס־פּרטמענט פון אגריקולטור, פון די פיר האבן אבער די פאראייניקטע שטאטן געהאט בלויז א סורפּלוס פון 231 מיליאן בושל, מיט 96 מיליאן בושל ווייניקער ווי לעצטן יאר, — וואס מיינט, אז די אנדערע לענדער האבן געהאט א גרעסערע סורפּלוס ווי לעצטן יאר אויף קארגע 200 מיליאן בושל.

דער באריכט שאצט אויף אָפּ א גרעסערן ווייץ סורפּלוס פאר דעם דונאי באסין אין אייראָפּע, און זעט אויף די מעגלאכקייט פון ווייטערדיקע עקספּאָרטן פון סאוועט רוסלאנד.

דער באריכט גלויבט, אז די ביליקע ווייץ פריין דארפן דערמוטיקן דעם אי־נגעלאכן געברויך און אזוי פארקלענערן דעם איבערפלוס.

דער דעפּארטמענט באריכטעט אויך, אז דערווייל זיינען נאך ניטא קיין אנדייטונגען אז די שטחים פארזייט אונטער ווייץ זאלן באדייטנד פארקלענערט ווערן פאר דעם לויפנדיקן יאר. עס ווערט אויך באריכטעט, אז די וועטער באדינגונגען אין די שטאטן זיינען דערווייל געווען גינסטיק פאר ווייטערדיקע תבואות. כאטש דער מאנגל אין שגיי שטעלט זיי נאך אויס צו געפאר.

—(::)—

היינט א. ד. גאָרדאָן אָוונט

אין צוזאמענהאנג מיט א. ד. גארדאנס עלפטן יארצייט (כ״ד שבט) — אראנזשירט דער הנוער העובד העובד אין זיין איינענעם לאָקאל היינט, 8.30 אָוונט פונקט, א ״א. ד. גארדאן אָוונט״ — וואו אן אפּהאנדלונג וועגן דעם לעבן און שאפן פון דעם שאפער פון דער ״ליגיע פון ארבעט״ וועט געגעבן ווערן. אלע זיינען איינגעלאדן.

געזעץ וועגן נייע וואל רעגולאציעס פארגעלייגט פאר לעגיסלאטור

א ביל וואס שלאגט פאר נייע וואל רעגולאציעס, וואס זאלן אריין אין קראפט אין די קומענדיקע פּראָווינציעלע וואלן, איז נעכטן דערקלערט געווארן אין דער לעגיסלאטור פון אסארני דזשענעראל מעדזשאר, וועלכער האט אויסגעדריקט זיין גלויבן, אז אלע גרופּעס אין הויז וועלן גוטהייסן דעם ביל.

דער נייער ביל זוכט צו פאראייגפאכן און פארלייכטערן דעם סיסטעם פון רעגיסטראציע און ווייליר, נאטיראליזאציע און א. וו. ״ווען דער ביל וועט אריין אין קראפט״, האט מר. מערדזשאר געזאגט, ״וועט ניט זיין קיין אורזאך, פארוואס א בירגער בארעכטיקט צו שטימען זאל ניט קאנען אויסנוצן זיין וואל רעכט״.

דער נייער געזעץ פארזארגט, צווישן אנדערש, אז די וואס האבן צוליב וועלכער ס׳איז אורזאך ניט פארלעגיטימירט זיך אויף די וואל־ליסטן, אדער אזעלכע וואס האבן דערווארבן שטים־רעכט ווערן אויסגעשלאסן פון דער רעגיסטראציע, זאלן קאנען אין דעם טאג פון די וואלן מאכן די נעהערדיקע דעקלאראציעס און קריגן דאס רעכט צו שטימען.

די פּראָצעדורע פון רעגיסטראציע ווערט אויך געענדערט. אנשטאט דעם אז די בירגער זאלן דארפן גיין רעגיסטרירן זיך, וועלן ספּעציעלע ״קענוועסערס״ ארומגיין פון הויז צו הויז צו רעגיסטרירן. אין די קלענערע באצירקן וועט דער ״רעטוירנינג אפיסער״ קאנען ארייננטראגן אין די ליסטן אלע נעמען פון די בירגער וועלכע ער איז איבערצייגט, אז זיי האבן שטים־רעכט.

—(::)—

לארד בעסבארא וועט ארויס־פארן קיין קאנאדע ביים סוף מארט

לאנדאן, פעב. 11. — לארד בעסבאראָ, דער ניי־באשטימטער גאווערנאר דזשענעראל פון קאנאדע, איז דערוואר־טעט צו פארלאזן ענגלאנד אויפ׳ן וועג קיין קאנאדע ביים סוף פון חודש מארט.

וואודסווארט וועגן קאנאדע און אנטוואפענונג

אונטער אויפזיכט פון דער ״אינטערנאציאנאלער פרויען ליגע פאר פריידן און פרייהייט״, וועט דעמאָנסטראָירט ווערן דיש. ס. וואודסווארט איבערארבעטן דאנערשטאג, פעב. 19טן, 8 אָוונט, אדרעסירן א מאסן־פארזאמלונג אין טעאטער ״איי״. אונ־ווערסיטעט געביידע, בראדוויי. די טעמע וועט זיין: ״אנטוואפענונג, — וואס קאן קאנאדע טאן?״

מר. וואודסווארט וועט באזונדערס באריידן די פּראָבלעמען וואס וואקסן דא ארויס אין קאנאדע מיט דער צוזאמענזאמלונג פון פארשיידענע נאציאָנאלע גרופּעס, און זי דארף דערפאר זיין פון באזונדערן אינטערעס פאר די אידישע צוהערער.

אלע זיינען איינגעלאדן צו דער לעקציע.

הענדערסאן פאָדערט צו קעמפן קעגן דערוגעפאר פון א מלחמה

לאנדאן, פעב. 10. — ריידנדיק ביי א גרויסער אנטוואפענונג דעמאָנסטראציע אין קווינס האל, האט האנ. ארטור הענדערסאָן דערקלערט, אז עס איז זייער נויטיק, אז אנהייגגער פון פרידן אין ענגלאנד ווי אויך אין אנדערע לענדער, זאלן אין פארלויף פון די קומענדיקע 12 מאָנאטן מאָביליזירן די מיינונגען פון אלע מענשן פון דער וועלט און שאפן דעם גוטן ווילן פאר פרידן.

״עס איז נויטיק, אז איצט, פונקט א יאר פאר דער געפּלאנטער קומענדיקער אנטוואפענונגס קאָנפערענץ, זאל אזא פריידענס שטימונג געשאפן ווערן, — האט ער געזאגט, — און אויב די דאזיקע גרעגירונג ניט קאָנטראָלירן טע געלעגנהייט וועט ניט אויסגענוצט ווערן, וועט מעגלאך אזא צווייטע גוטע געלעגנהייט אפשר מער ניט קומען״.

דער מיניסטער האט געזאגט, אז אויב עס וועט אויסברעכן א מלחמה, וועט עס זיין א פארניכטנדיקע פאר די פרידלאכע באפעלקערונגען פון אלע לענדער. עס קאן זיין א שרעקלאכע מלחמה פון דער לופט וואס וועט פארשפּרייטן טויטלאכע גיפטן. ״מיר האבן געלערנט״, — האט ער געזאגט, אז עס איז ניט אין אונזערע הענט צו הומאניזירן די אכפּרונג פון מאָדערנע מלחמות. ברעכט נאר אויס א מלחמה קאן עס קיין מענש אדער רעגירונג ניט קאָנטראָלירן״.

ווייץ פאר עקספּאָרט אין פיר ניט־אייראָפּייאישע לענדער איז מיט 100 מיליאָן בושל מער ווי לעצטן יאָר

דערע דריי לענדער האבן געהאט א גרעסערן עקספּאָרט סורפּלוס ווי לעצטן יאר

וואשינגטאן, פעב. 11. — די פאראייניקטע שטאטן, קאנאדע, ארגענטינע און אוסטראליע האבן צוזאמען געהאט 100 מיליאן בושל מער ווייץ פאר עקספּאָרט דעם 1טן יאנוואר, דאס יאר, ווי מיט א יאר צוריק. לויט אן אפּשאצונג פון דעם רעגיסטרירונגס פון אגריקולטור, פון די פיר האבן אבער די פאראייניקטע שטאטן געהאט בלויז א סורפּלוס פון 231 מיליאן בושל, מיט 96 מיליאן בושל ווייניקער ווי לעצטן יאר, — וואס מיינט, אז די אנדערע לענדער האבן געהאט א גרעסערע סורפּלוס ווי לעצטן יאר.

דער באריכט גלויבט, אז די ביליקע ווייץ פריין דארפן דערמוטיקן דעם אי־נגעלאכן געברויך און אזוי פארקלענערן דעם איבערפלוס.

דער דעפּארטמענט באריכטעט אויך, אז דערווייל זיינען נאך ניטא קיין אנדייטונגען אז די שטחים פארזייט אונטער ווייץ זאלן באדייטנד פארקלענערט ווערן פאר דעם לויפנדיקן יאר. עס ווערט אויך באריכטעט, אז די וועטער באדינגונגען אין די שטאטן זיינען דערווייל געווען גינסטיק פאר ווייטערדיקע תבואות. כאטש דער מאנגל אין שגיי שטעלט זיי נאך אויס צו געפאר.

—(::)—

גרשון סימאָן, וויצע־פּרעזידענט פון בערלינער קהלה, טויט

בערלין, פעב. 11 (איטא). — גרשון סימאָן, וויצע פּרעזידענט פון דער בערלינער קהלה, איז דא געשטארבן אין עלטער פון 72 יאר. סימאָן איז געווען איינער פון די פּראָמינענטסטע פּערזענלאכקייטן אין דער הויפּט שטאט און א באוואוסטער אינדוסטריאליסט.

—(::)—

פלאן פון מעקסיקאנער אנטיסעמיטן דורכגעפאלן

מעקסיקא סיטי, פעב. 11 (איטא). — א גוט־אויסגעארבעטער פּלאן פון מעקסיקאנער אנטיסעמיטן אונטערצוצינדן די סטענדס פון אויסלענדישע פּעדלער, די מייסטע פון וועלכע זיינען אידן, איז דא אפּגעשטעלט געווארן אין צייט דורך דער פּאָליציי, וואס האט זיך וועגן דעם דערוואוסט.

דיי אורזאך פון דער אנטיסעמיטישער האנדלונג האט זיך גענומען פון דעם וואס די מעקסיקאנער פּעדלער האבן ניט געוואלט נאכקומען די געשיכטענע פרייזן פון די אידישע פּעדלער, וואס טוען גרעסערע געשעפטן. דער פּאָליציי־שעף, גענעראל פּאָליציי וואך צו באשיצן די אידישע פּעדלער און האט אנגעפאנגען אן אויספאָרשונג וועגן דעם פלאן פון די אנטיסעמיטן.

—(::)—

לאיער אנגעקלאָגט צו־זאמען מיט באאמטע פון יו. עס. באנק

ניו־יארק, פעב. 11. — איזידאר דוש, קרעדעטל איז צוזאמען מיט זיבן באאמטע פון דער גשעלאסענער באנק אָף יוניינטער סטייטס אנגעקלאגט געווארן אין פארבינדונג מיט דער אויספאָרשונג וועגן די אורזאכן וואס האבן געפירט צום קראך.

קרעדעטל האט צוליב דעם רעזיגנירט פון׳ם פּאסטן פון ספּעציעלן קאונסיל אין דער געריכט אויספאָרשונג צו דערוויזן, אז די באנק באאמטע זיינען שולדיק אין מיספאָרוואלטונג און מיסאָפּעראציע פון פאנדן.

—(::)—

פארמער שיסט אין טכויר און דער־שיסט זיין פרוי

קעראבערט, סאסק., פעב. 10. — פּויר־סי מעי, א פארמער פון באופילד, האט דא דערשאסן זיין פרוי, אין א פארזוך צו שיסן א טכויר.

דער פארמער האט זיך געלאזט גיין מיט זיין פרוי צו דער נארע וואו דער טכויר האט זיך באהאלטן. מרס. מעי האט, אין א פארזוך צו העלפן איר מאן צו שיסן די חיה׳לע, אויפגעהויבן א ברעטעל פון דער נארע, כדי איר מאן זאל ריכטיק קאנען טרעפן אין דעם נעהערן פונקט, אבער אנשטאט אין דעם טכויר האט ער געטראָפן אין זיין פרוי, און זי איז אויפן אָרט אנידערגעפאלן א טויטע. זי איז אלט געווען 29 יאר.

—(::)—

לאיער אנגעקלאָגט צו־זאמען מיט באאמטע פון יו. עס. באנק

ניו־יארק, פעב. 11. — איזידאר דוש, קרעדעטל איז צוזאמען מיט זיבן באאמטע פון דער גשעלאסענער באנק אָף יוניינטער סטייטס אנגעקלאגט געווארן אין פארבינדונג מיט דער אויספאָרשונג וועגן די אורזאכן וואס האבן געפירט צום קראך.

קרעדעטל האט צוליב דעם רעזיגנירט פון׳ם פּאסטן פון ספּעציעלן קאונסיל אין דער געריכט אויספאָרשונג צו דערוויזן, אז די באנק באאמטע זיינען שולדיק אין מיספאָרוואלטונג און מיסאָפּעראציע פון פאנדן.

—(::)—

פלאן פון מעקסיקאנער אנטי־סעמיטן דורכגעפאלן

מעקסיקא סיטי, פעב. 11 (איטא). — א גוט־אויסגעארבעטער פּלאן פון מעקסיקאנער אנטיסעמיטן אונטערצוצינדן די סטענדס פון אויסלענדישע פּעדלער, די מייסטע פון וועלכע זיינען אידן, איז דא אפּגעשטעלט געווארן אין צייט דורך דער פּאָליציי, וואס האט זיך וועגן דעם דערוואוסט.

דיי אורזאך פון דער אנטיסעמיטישער האנדלונג האט זיך גענומען פון דעם וואס די מעקסיקאנער פּעדלער האבן ניט געוואלט נאכקומען די געשיכטענע פרייזן פון די אידישע פּעדלער, וואס טוען גרעסערע געשעפטן. דער פּאָליציי־שעף, גענעראל פּאָליציי וואך צו באשיצן די אידישע פּעדלער און האט אנגעפאנגען אן אויספאָרשונג וועגן דעם פלאן פון די אנטיסעמיטן.

—(::)—

גרשון סימאָן, וויצע־פּרעזידענט פון בערלינער קהלה, טויט

בערלין, פעב. 11 (איטא). — גרשון סימאָן, וויצע פּרעזידענט פון דער בערלינער קהלה, איז דא געשטארבן אין עלטער פון 72 יאר. סימאָן איז געווען איינער פון די פּראָמינענטסטע פּערזענלאכקייטן אין דער הויפּט שטאט און א באוואוסטער אינדוסטריאליסט.

—(::)—

רוים, פעב. 11 (איטא). — די קאמיסיע וואס דאס איטאליענישע אויסערן מיניסטעריום האט באשטימט צו שטודירן די נעפּלאנטע קאלענדער עדערונגען, האט איצט ארויסגעגעבן א באריכט, אין וועלכן זי זאגט זיך ארויס קעגן די נעפּלאנטע רעפאָרמען.

אמעריקע פארבאָט אימפּאָרט פון סאוועטישע געהילץ

פאָדערט סאוועט רעגירונג זאָל דערוויזן, אז געהילץ ווערט ניט פּראָדוצירט דורך צוואנג ארבעט פון געפאנגענע. — פראגע וועט נאָך אפשר פאָרגעבראכט ווערן פארן געריכט

וואשינגטאן, ד. ק., פעב. 11. — אויף א באפעל פון׳ם פינאנץ דעפּארטמענט ווערן דער אימפּאָרט פון סאוועטישע געהילץ און פּאפּיר־האלץ אין די פאראייניקטע שטאטן אָפּגעשטעלט, ״ביז די סאוועט רעגירונג וועט דערוויזן, אז דאס געהילץ פון צפון פון אייראָפּייאישן רוסלאנד ווערט ניט פּראָדוצירט דורך צוואנג ארבעט פון פּאראורטיילטע״.

פאר׳ן יאר 1930 האט סאוועט רוסלאנד אימפּאָרטירט אין אמעריקע 70 מיליאָן קובישע פוס געהילץ און 150 טויזנט קארד פּאפּיר האלץ. דער דאזיקער אימפּאָרט, האט מען דערוואָרט, וועט זיך שטארק צעוואקסן, ווען דער סאוועטישער 5־יאָרי־קער פּלאן וועט פארווירקלאכט ווערן. דער נייער באפעל וועט אבער איצט דעם אימפּאָרט דערווייל אָפּשטעלן.

עס ווערט דערוואָרטעט, אז די סאוועטישע האנדלס אגענטור זאָל באקעמפן דעם דאזיקן באפעל אין די געריכטן, ווייל ער איז ארויסגעגעבן געווארן אויפ׳ן סמך פון אן אפידייוויט וואס איז ניט פאר־עפנטלאכט געווארן. עס איז דערפאר ניט זיכער, אז דער באפעל זאָל פארבלייבן אין קראפט.

די פראגע איז פון באזונדער אינטערעס פאר קאנאדע, וועלכע האט איצט א גרויסן מארק פאר אירע געהילץ און פּאפּיר האלץ אין די פאראייניקטע שטאטן. לעצטן יאר האט קאנאדע פארקויפט אין די שטאטן א ביליאָן קובישע פוס געהילץ און אנדערהאלבן מיליאָן קארד פּאפּיר־האלץ, און די סאוועטישע אימפּאָרטן האבן ניט גע־שפּילט קיין באזונדער ראָל. מיט׳ן וואוקס אבער פון די סאוועטישע עקספּאָרטן וואלט קאנדע שארף דערפילט איר קאָנקורענץ אויף דעם געביט.

גיט אויף א טראָן פאר א גע־ליבטער

פּרינץ לענארט, איינציקל פון׳ם שווערי־שען קעניג, האט זיך אפּגעזאגט פון זיינע רעכט אויפ׳ן טראָן כדי צו קאנען היייראָטן א ״פּראָסטע״ מיידל, פריילין קאריין ניסוואָן, די טאָכטער פון א שטאָקהאָלמער אינדוסטריאליסט.

סטרייקערס זאָגן אז זיי וועלן ניט אויפגעבן קאמף ביז זיי געווינען

״מיר וועלן אנפירן א קאמף ביז מיר וועלן געווינען, ווען מיר זאָלן אפילו דארפן ארויסרופן די נאָדל־ארבעטער פון די אנדערע שעפערן״, — די דאזיקע דערקלערונג האט געמאכט י. מינסטער, פּרעזידענט פון די נאָדל פאר ארבעטער אין פארבינדונג מיט דעם סטרייק וואס האט אויסגעברוכן שאפ. דער סטרייק קאמיטעט האט ער אריינגעשיקט א נאָטיס צו די באלעבאטים, אז אויב זיי וועלן ניט אויסגלייכן דעם סכסוך ביז נעכטן 10 אין פארמיטאג ארויסגערופן אין דרישייקאב און קראלים שאפ.

לעצטע וואך זיינען ארויס ארום 80 קלאָטקמאכער אין סטרייק אין דעם אויבנערמאנטן שאפ. דער סטרייק קאמיטעט האט אריינגעשיקט א נאָטיס צו די באלעבאטים, אז אויב זיי וועלן ניט אויסגלייכן דעם סכסוך ביז נעכטן 10 אין פארמיטאג ארויסגערופן אין דרישייקאב און קראלים שאפ.

לעצטע וואך זיינען ארויס ארום 80 קלאָטקמאכער אין סטרייק אין דעם אויבנערמאנטן שאפ. דער קאמיטעט האט אריינגעשיקט א נאָטיס צו די באלעבאטים, אז אויב זיי וועלן ניט אויסגלייכן דעם סכסוך ביז נעכטן 10 אין פארמיטאג ארויסגערופן אין דרישייקאב און קראלים שאפ.

אין סטרייק, און ווען דער סטרייק קאמיטעט האט נעכטן צו דער באשטימטער שטונדע ניט געקראגן קיין ענטפער פון די באלעבאטים האבן פּרעציק דערקלערט אין פּרעציק פארזארגט פארלאזט דעם שאפ.

דער סטרייק איז כמעט הונדערט פּראָצענט ווירקזאם, לויט דער סטרייק קאמיטעט מעלדעט אונז.

היינט, 8.30 אָוונט, וועט די אינדוסטריעלע יוניאָן פון נאָדל־פאר ארבעטער אפּהאלטן א מאסן־פארזאמלונג אין קווינס טעאטער צוזאמען מיט די 160 סטרייקערס. א. ס. בולער, גענעראל סעקרעטאר פון דער אינדוסטריעלער יוניאָן פון די נאָדל פאר ארבעטער, וועט אדרעסירן די פארזאמלונג.

מער עלטערע מענשן ווערן איבער־געפאָרן פון אוטאָמאָבילן, ווי קינדער צייגט סטאטיסטיק

ען ארבאר, מישיגען, פעב. 11. — עס איז פאלש די אנגענומענע מיינונג, אז קינדער שטעלן צו די גרעסטע צאל קרבנות פון גאסן פארקער. א סטאטיסטיק צוזאמענגעשטעלט פון אדעלבערט פארד, פּראָפעסאָר פון פּסיכאָלאָגיע אין מישיגאנער אוניווערסיטעט, צייגט, אז מענשן אין די מיטעלע יאָרן און פון העכערן עלטער שטעלן צו א סך מאל מער קרבנות פון אוטאָמאָבילן, ווי יונגע קינדער.

לויט דער סטאטיסטיק וואס באזירט זיך אויף דער צאל אומגעקומענע פון אוטאָמאָבילן אין די גאסן פון דעטראָיט, געפינט פּראָפעסאָר פארד, אז אין דער בעסטער לאגע זיינען יונגע מענשן צווישן 15 און 24, וועלכע היטן זיך אמבעסטן אָפּ פון אוטאָמאָבילן.

רעכענענדיק די קאטעגאָריע פאר דער נידערייקסטער, באצייכנט עס זי מיט א ״1״, און געפינט ווייטער אז נאָך איר קומט א צווייטע קאטעגאָריע אין עלטער פון 25 ביז 44 יאר, וואס גיט 4.6 מאל מער אוטאָמאָביל קרבנות, ווי די ערשטע קאטעגאָריע.

ערשט דאן קומען קליינע קינדער ביז 5 יאר, וואס שטעלן צו 10.7 מאל אזויפיל קרבנות. נאָך זיי קומען קינדער פון שול עלטער, פון 5 ביז 14, מיט 17.2.

אין עלטער פון 45 ביז 64 יאר שטעלט מען שוין צו 22.5 אזויפיל אוטאָמאָביל קרבנות. אמערגסטן מאכן אויס עלטערע מענשן פון 65 און העכער, וועמעס פּראָפּאָרציע אינ׳ם טויטן ליסט פון אוטאָמאָבילן איז 87.2.

לויט פּראָפעסאָר פארד קומט אזוי אויס אז אמפעראיקסטן צו פארהיטן זיין לעבן איז דער מענש אין עלטער צווישן 14 און 25. און די דאזיקע פעאיקייט ווערט אלץ מער אפּגעשוואכט, וואס עלטער דער מענש ווערט.

—(::)—

א. וו. ביטי וועט אדרעסירן היגן באדרעף אָפּ טרייד קומ. מאָנטאָג

א. וו. ביטי, קיי. סי. פּרעזידענט פון דער סי. פּי. אר., וועט זיין דער הויפּט רעדנער ביי א אלגעמיינער פארזאמלונג פון דער ווייניפּעג ״באדרעף אָפּ טרייד״ וואס וועט אפּגעהאלטן ווערן מאָנטאג אָוונט, דעם 16טן פעברואר אין ראיאל אלעקסאנדרא האטעל.

די טעמע פון זיין רעדע וועט זיין: ״די אויסזיכטן פון קאנאדע״. מר. ביטי וועט אין זיין רעדע באריין פארשיידענע פראגען און עקאָנאָמישע פּראָבלעמען.

ס. ט. זשאפרע, פון מינעאפּאָליס, פּרעזידענט פון דער סו ליין, וועט זיין דער צווייטער רעדנער ביי דער פארזאמלונג.

—(::)—

באוזער זאָל ווערן לייטענאנט־גאָווערנאָר פון בריט. קאָלומביא

וואנקאָווער, ב. ק., פעב. 11. — לויט א ידיעה פון אטאווא צו דער ״וואנקאָווער סאן״, וועט וו. דזש. באוזער, קיי. סי., זיין דער נעקסטער לייטענאנט־גאָווערנאָר פון בריטיש קאָלומביא, ווי דער קארעספּאָנדענט דערוויסט זיך פון ראיעלע קוואלן.

קלאנגען פארשפּרייט וועגן אומרוען אין סאָוו. רוסלאנד אָפּגעלייקנט

לאנדאן, פעב. 11.— קיין שום באשטעטיקונג איז ניט אנגעקומען אהער אדער קיין בערלין וועגן די קלאנגען פארשפּרייט אין די פינאנציעלע הייזער דא, אז אומרו־ען זיינען אויסגעבראכן אין סאוועטן פאר־באנד. די ידיעות וועגן די אומרוען האבן זיך פארשפּרייט נעכטן בייטאג, צוזאמען מיט דער מעלדונג, אז די רעגירונג האט אנגענומען די שטרייגנסטע מיטלען זיי אונטערצודריקן.

מאסקווע, פעב. 11. — קיין זאך האט מען דא ניט געהערט לעצטן אָוונט וועגן וועלכע ס׳איז אומרוען אין סאוועטן פאר־באנד, קלאנגען וועגן וועלכע זיינען נעכטן פארשפּרייט געווארן אין אויסלאנד, פאר־אורזאכנדיק העכערונגען אין ווייץ פּרייזן אין שיקאגא און אין ווינניפּעג.

מיר עמך ביי א קאָנפערענץ

פון מארק אורחא - אנב

זיצנדיק ביי דער בשר־כשר קאָנפערענץ מאָנטאָג אָוונט, בין איך געקומען צום באר־שלוס. אז בשר־כשר איז דעם ברייטן עולמ׳ס געשעפט, און קיינער טאר זיך ניט מישן דערינען.

איר, — אויב איר זייט אן אינטעלי־גענט, א פירער, אן עסקן אדער א ״באלע־באס אין שטאט״,— איר קאנט קומען צום עולם און ריידן צו אים וועגן ציוניזם, וועגן סאָציאליזם, וועגן הויכע און נאָך העכערע זאכן און וועגן ״איטעליגענטע״ ענינים, וויפל איר ווילט.

דער עולם וועט אייך אויפמערקזאם אויסהערן, וועט אייך פּאטשן ״בראווא״, וועט אייך שיינקען א פּאר דאָלאר אויב איר פארלאנגט עס, און ער וועט אייך אפילו אפילו באוואונדערן פאר אייער חכמה און אייער כח־הדבור.

אבער קומט ניט, למען־השם, צו ריידן צום ברייטן עולם וועגן בשר־כשר: דארט וועט זיך דער עולם אָן אייך נוקס זיין פאר די געפילן פון מינדערווערטיקייט וואס ער האט געפילט בעת איר האט זיך באשעפ־טיקט מיט אן ענע הויכע און ווייטע ענ־ינים, וואס זיינען פאר אים אביסל ניט צוגענגלאך.

פאר׳ן ציוניזם און ענלאכע אויס־ס ע ר לאכ ע ענינים מוז ער אנקומען צו אייך, דעם קאָפּ־מענש און דעם דיפּ־לאָמאט. דארטן בויגט ער, ניט ווילנדיק, זיין קאָפּ פאר אייך.

אבער זיין בשר־כשר טשעפּעט ניט. דאס איז א פּשוט׳ער, איינפאכער ענין, אין וועלכן ער אליין קאן זיך געזעלשאפטלאך אויסלעבן.

דא דארף ער ניט אייער דיפּלאָמאטיע און אייער פירערשאפט. ער קאן זיך אליין דערמיט ספּראווען אויף זיין איינענעם אופן.

***

און טאָמער גייט עס ביי אים ניט ווי געשמירט, איז עס אויך אן סכנות.

האט איר, מיט אייער חכמה און דיפּ־לאָמאטיע, אויסגעמידן א ווייטן פּאָפּיר, למשל? גייט עס ביי אייך אלעמאל אזוי גלאט? פארקריכט איר ניט אפּט אין בלאטעס?

און אז איר פארקריכט אין א בלאטע זוכט איר אליין ווי ארויסצוקריכן. ווען איר לאזט דא ״עמך״ צו רו, וועט ער קריכן און קריכן אין בלאטע, ביז ער וועט דער־שמעקן דעם וועג ווי ארויסצופלאנטערן זיך.

בשר־כשר, האב איך זיך איבערצייגט, איז א צו פּשוט׳ער ענין, אז איר און איך, מיט אונזערע פארשפּיצטע אינטעליגענ־טישע און דיפּלאָמאטיש־פארדרייטע קעפּ זאָלן עס קאנען פארשטיין.

און עס וועט זיין געזינטער פאר אונז אלעמען און פאר דער זאך גופא, אז מיר זאָלן זיך דערינען ניט מישן און לאזן דעם ברייטן עולם אליין אויסקעמפן זיין קאמף און געפינען זיין וועג.

דאס איז געווען דער איינדרוק וואס איך האב ארויסגעטראָגן פון דער בשר־כשר קאָנפערענץ.

***

זאגט איר:

פע, אידן אידן זאָלן זיך אזוי קאכן אר־בער אזא אומוויכטיקער פראגע, ווען עס זיינען דא אזעלכע וויכטיקע פּראָבלעמען אינ׳ם אידישן לעבן!

האט איר דאך אט די אלע וויכטיקע פּראָבלעמען פארכאפּט פאר זיך.

איר האט זיי אזוי פארטיפט מיט אייר־ער חכמה און כלל־טעוריי, אז דער מאסן־מענש וואגט ניט אנצורירן זיך אן זיי. דארטן דארף מען געלט און ״דיפּלאָמא־טיע״, און וואו זאָל ער די דאזיקע זאכן נעמען, — אימעצער האט זיי פארלאָרן אין גאס?

דארטן בויגט ער זיך פאר אייך. ס׳איז אייער ענין, און ער, ווי א פּאסיווער צר־שויער אדער מיטהעלפער, וועט אייך שטיצן מיט אן אפּלאָדיסמענט, מיט א טרער און אפילו מיט א פּאר דאָלאר לויט זיינע כחות נאך.

אבער קיין דעות זאגן וועט ער אייך ניט בשר־כשר אבער איז א צוגענגלאכער פאר אים עסק. דא דארף מען ניט קיין געלט און קיין ״דיפּלאָמאטיע״. ס׳איז כל ישראל יש להם חלק, — יערער איד ק